

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
AKCEPTUJĘ
nadbr. Andrzej BARTKOWIAK

KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA

Rekomendacje
do procesu przygotowania osób w wieku 16-18 lat,
do udziału w działaniach ratowniczych
w ramach działalności
Ochotniczych Straży Pożarnych RP
(wersja 2.0)

Warszawa, lipiec 2021 r

Opracowanie:

mgr Magdalena Stajszczak
mł. bryg. Anna Kubicka
bryg. Paweł Brunecki

Tracą moc „Rekomendacje do procesu przygotowania osób w wieku 16-18 lat, do udziału w działaniach ratowniczych w ramach działalności Ochotniczych Straży Pożarnych RP” przesłane pismem znak BS-I-0754/27-15/20 z dnia 30 października 2020 r.

Wstęp

Rola Ochotniczych Straży Pożarnych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym (KSRG) bezpieczeństwa państwa ciągle wzrasta. Ochotnicze Straże Pożarne należą do najstarszych organizacji społecznych w Polsce. Pierwsze jednostki rozpoczęły swoją działalność już w XVIII w., a celem ich działania było przede wszystkim niesienie pomocy w przypadkach kryzysowych, najczęściej związanych z zagrożeniem pożarowym. Wraz z postępowaniem cywilizacyjnym ich działalność ewaluowała i zaczęła obejmować także inne zagrożenia. Obecnie ochotnicze straże pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej (PSP) oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swojego działania (miasta i gminy) lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach odwołów operacyjnych lub uzgodnień o wzajemnej pomocy. Do głównych zadań realizowanych przez jednostki OSP, w tym w ramach KSRG należy m. in.: gaszenie pożarów, ratownictwo techniczne, w szczególności na drogach, ewakuacja poszkodowanych lub zagrożonych ludzi i zwierząt oraz zagrożonego mienia, oznakowanie i zabezpieczanie miejsc prowadzenia działań ratowniczych, prowadzenia działań ratowniczych na obszarach wodnych, w tym podczas powodzi, organizowanie imprez kulturalno-sportowych oraz uroczystości religijnych [2][8]

Zaangażowanie strażaków ochotników w tak szerokie spektrum działań ratowniczych niewątpliwie wymaga od nich odpowiedniego przygotowania, zarówno teoretycznego, jak i praktycznego. W związku z powyższym wraz ze zwiększającą się rolą Ochotniczych Straży Pożarnych w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego, zauważona została potrzeba nowelizacji rozwiązań w zakresie procesu szkolenia strażaków ochotników, nie tylko w treściach programowych, ale również w sposobie organizacji i realizacji ścieżki szkoleniowej. Wdrażanie nowych zasad organizacji szkolenia strażaków ochotników ma również wpływ na wzmocnienie relacji pomiędzy Państwową Strażą Pożarną i Ochotniczymi Strażami Pożarnymi w zakresie współpracy, nie tylko wynikającej z zapisów aktów prawnych, ale przede wszystkim z wzajemnych relacji nabytych poprzez proces szkolenia, co przełoży się również podczas udziału w działaniach ratowniczych, gdzie wzajemne zaufanie ma ogromny wpływ na jakość wykonywanych czynności, którymi są tutaj czynności ratujące zdrowie, życie i mienie ludzkie [6].

W ciągu ostatnich lat przeprowadzane zostały analizy procesu kształcenia strażaków ochotników i w odpowiedzi na nie stopniowo wprowadzano zmiany w zakresie organizacji szkoleń. Jesienią 2020 r. w Komendzie Głównej PSP zostały opracowane w oparciu o nadesłane opinie przez komendantów wojewódzkich PSP „Rekomendacje do procesu przygotowania osób w wieku 16-18 lat do udziału w działaniach ratowniczo - gaśniczych w ramach działalności Ochotniczych Straży Pożarnych RP”, która zakładała umożliwienie młodocianym za zgodą rodziców, rozpoczęcie procesu szkolenia przygotowującego do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych. Biorąc pod uwagę regulacje prawne oraz aspekty psychologiczne funkcjonowania młodych ludzi, koncepcja podtrzymuje kryterium wiekowe 18-65 lat dla członków OSP dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych. Wskazuje jednak na zasadność umożliwienia osobom wieku 16-18 lat rozpoczęcia procesu szkolenia wcześniej, niż przed ukończeniem 18 roku życia. Obecnie wychodząc naprzeciw oczekiwaniom wprowadza się możliwość uczestnictwa nie tylko w części teoretycznej, ale również praktycznej szkolenia podstawowego strażaków ratowników OSP członkom MDP.

Poniższy materiał jest opracowaniem rekomendacji dla komendantów wojewódzkich PSP do procesu przygotowania osób w wieku 16-18 lat, do udziału w działaniach ratowniczych w ramach działalności Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Możliwość organizowania wyżej wspomnianego szkolenia może zwiększyć motywację jednostek OSP do organizowania na swoim terenie MDP, których członkowie w przyszłości mogą zasilić szeregi świadomych specyfiki służby strażaków ochotników, ale również funkcjonariuszy PSP. Proces szkolenia dla młodocianych jest nie tylko możliwością zdobycia wiedzy teoretycznej i praktycznej umożliwiającej udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych, w ramach jednostki OSP, ale jest to również szansą na poznanie w bezpiecznych warunkach pożarniczego rzemiosła i podjęcie świadomej, odpowiedzialnej decyzji o ubieganiu się o przyjęcie do służby przygotowawczej w PSP lub o rozpoczęciu nauki w szkołach PSP.

Możliwość uczestniczenia młodych ludzi w szkoleniu przygotowującym do działań ratowniczo-gaśniczych może być również dużą zachętą do zaangażowania się w życie MDP, a jednocześnie alternatywą odrywającą od świata internetu, multimediów, gier komputerowych, które stanowią dominującą część życia współczesnej młodzieży. Młodzieży, która jest w okresie rozwojowym, w którym

dokonyuje się przeobrażenie dziecka w osobę dorosłą. Proces dorastania jest niezwykle skomplikowany - obejmuje liczne zmiany w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej, które prowadzą do procesu zaznaczania własnej autonomii i separacji od środowiska rodzinnego oraz budowania własnej tożsamości poprzez określenie siebie samego w relacjach ze światem, w relacjach społecznych na płaszczyźnie rówieśniczej, w relacjach z dorosłymi: rodzicami, nauczycielami, autorytetami [3][4]. Aby ten burzliwy proces przebiegł w sposób prawidłowy, nie powodując komplikacji w zdrowiu psychicznym młodych ludzi w postaci zaburzeń depresyjnych, kryzysów suicydalnych, zaburzeń zachowania, czy uzależnień, bardzo ważne jest stabilne, bezpieczne środowisko z jasno wyznaczonymi granicami, stworzone przez życzliwych młodym ludziom dorosłych. Jest to ważne szczególnie w obecnych czasach, które charakteryzuje kryzys wartości, ciągła zmienność, chaos, nieustanna pogoń za sukcesem i rywalizacja. W związku z powyższym struktury OSP, w tym w szczególności tworzące MDP wydają się sprzyjającym, stabilnym, z jasno określonymi ramami i zasadami środowiskiem, które może być wsparciem dla młodych ludzi w drodze dorastania do dojrzałej dorosłości. Dorosłości, która wyraża się zdolnością odpowiedzialnego podejmowania nowych ról zarówno w sferze emocjonalno-społecznej (owocującej budowaniem relacji partnerskich, zakładaniem rodziny, wchodzeniem w rodzicielskie role), jak i w sferze zawodowej [1][7]

Ponadto MDP mają duży potencjał, żeby być miejscem w którym młody człowiek może rozwijać swoje kompetencje społeczne, nauczyć się współpracy w grupie, nawiązywać przyjaźnie realne, a nie tylko wirtualne, a poprzez zaangażowanie na rzecz pomocy potrzebującym, zbudować w sobie stabilny system zasad etycznych i moralnych.

I. Szkolenia członków Ochotniczych Straży Pożarnych

W związku z odgrywaniem przez strażaków-ratowników OSP coraz większej roli w kształtowaniu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, nieustannym zmianom poddawany jest ich program szkoleń, dzięki któremu nabywają wiedzę oraz umiejętności niezbędne do realizacji nowych zadań. Szkolenia członków OSP realizowane są na trzech poziomach: podstawowym, specjalistycznym i dowódczym [2][6].

Rys. 1 Szkolenia członków Ochotniczych Straży Pożarnych

SZKOLENIA CZŁONKÓW OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH			
ZEWNĘTRZNE			WEWNĘTRZNE
SZKOLENIA REALIZOWANE NA POZIOMIE PODSTAWOWYM	SZKOLENIA REALIZOWANE NA POZIOMIE SPECJALISTYCZNYM	SZKOLENIA REALIZOWANE NA POZIOMIE DOWÓDCZYM	DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI CZŁONKÓW OSP

Szkolenia realizowane na poziomie podstawowym

Celem szkoleń na poziomie podstawowym jest przygotowanie do sprawnego i bezpiecznego wykonywania podstawowych czynności ratowniczych, w tym również obsługi i konserwacji sprzętu wykorzystywanego do działań ratowniczych.

Do szkoleń poziomu podstawowego zaliczamy szkolenia:

- podstawowe strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych;
- kierowców – konserwatorów sprzętu ratowniczego Ochotniczych Straży Pożarnych.

W ramach szkolenia podstawowego realizowana jest tematyka dotycząca:

- podstawowych czynności z zakresu ratownictwa technicznego;
- podstawowych czynności z zakresu działań przeciwpowodziowych;
- zasad pracy w radiowej sieci UKF Państwowej Straży Pożarnej;

- wydawania sygnałów i poleceń uczestnikom ruchu lub innym osobom znajdującym się na drodze.

Szkolenia realizowane na poziomie specjalistycznym

Celem szkoleń realizowanych na poziomie specjalistycznym jest przygotowanie strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych do wykonywania działań z użyciem sprzętu specjalistycznego wymagającego umiejętności zdefiniowanych w zasadach organizacji ratownictwa w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Zasady te, określone dla poszczególnych dziedzin ratowniczych, wydzielają zakres podstawowy, który realizują wszystkie jednostki PSP i zakres specjalistyczny, przeznaczony dla specjalistycznych grup ratowniczych. Poziomem specjalistycznym dla jednostek OSP jest zakres podstawowy określony dla jednostek PSP. Nabycie tak zdefiniowanych umiejętności pozwala na prowadzenie działań ratowniczych z użyciem sprzętu ratowniczego, w który wyposażone są Ochotnicze Straże Pożarne, zgodnie z rodzajem zagrożeń występujących na własnym terenie działania.

Do szkoleń realizowanych na poziomie specjalistycznym zaliczamy szkolenia w zakresie:

- ratownictwa technicznego;
- ratownictwa chemicznego i ekologicznego;
- ratownictwa wodnego;
- ratownictwa wysokościowego;
- działań poszukiwawczo-ratowniczych;
- ratownictwa medycznego;
- współpracy z LPR.

Szkolenia na **poziomie specjalistycznym** strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych realizowane są w oparciu o programy szkoleń obowiązujące w Państwowej Straży Pożarnej z poszczególnych dziedzin ratowniczych, z zakresu podstawowego.

Szkolenia realizowane na poziomie specjalistycznym z dziedziny **ratownictwa medycznego** obejmują uzyskanie uprawnień ratownika zgodnie z wymogami ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym [6].

Szkolenia realizowane na poziomie dowódczym

Celem szkoleń realizowanych na poziomie dowódczym jest przygotowanie strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych do kierowania działaniami ratowniczymi na poziomie interwencyjnym. Określa się szkolenie operacyjne kierujących działaniem ratowniczym dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych (dowódców OSP) i Naczelników Ochotniczych Straży Pożarnych oraz Komendantów Gminnych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, z zachowaniem hierarchii zdobywania umiejętności dowódczych.

Do szkoleń realizowanych na poziomie dowódczym zaliczamy:

- szkolenie kierujących działaniem ratowniczym dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych (dowódców OSP);
- szkolenie Naczelników Ochotniczych Straży Pożarnych;
- szkolenie Komendantów Gminnych Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Doskonalenie umiejętności członków Ochotniczych Straży Pożarnych

Naczelnik OSP, o ile statut nie stanowi inaczej zobowiązany jest do organizowania szkoleń wewnętrznych, których celem jest doskonalenia umiejętności członków Ochotniczych Straży Pożarnych jest ciągłe uzupełnianie, pogłębianie i aktualizowanie wiadomości oraz podwyższanie sprawności praktycznej, gwarantujące bezpieczne i efektywne prowadzenie działań ratowniczych. Doskonalenie umiejętności należy realizować w trybie pracy ciągłej w formie zajęć teoretycznych i praktycznych, na które składają się min.:

- zajęcia teoretyczne w tym zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy;
- zajęcia praktyczne (poligonowe) doskonalące nabyte umiejętności;
- samokształcenie kierowane;
- ćwiczenia w macierzystych jednostkach OSP;
- cyklicznie ćwiczenia zgrywające w ramach struktur funkcjonowania KSRG na obszarze powiatu/miasta;
- zapoznanie z obiektami szczególnymi ze względu na charakter zagrożenia, zlokalizowanymi na obszarze operacyjnym danej jednostki;

- zapoznanie z topografią własnego obszaru operacyjnego;
- czynny udział w zawodach sportowo-pożarniczych;
- zajęcia z zakresu wychowania fizycznego

W ramach doskonalenia umiejętności członków Ochotniczych Straży Pożarnych realizowane są również zajęcia szkoleniowe na poligonach, w komorach rozgorzeniowych i symulatorach środowisk pożarowych wg oddzielnych programów.

II. Wskazania do procesu organizacji szkoleń dla członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (16-18 r.ż.), wg „Programu szkolenia podstawowego strażaków ratowników ochotniczych straży pożarnych”.

Dotychczas kształcenie członków MDP opierało się na szkoleniach wewnętrznych organizowanych przez poszczególne OSP lub ogniwa związkowe we współdziałaniu z terenowymi komendami PSP i ukierunkowane było przede wszystkim na wzbudzenie zainteresowania społeczną służbą ratowniczą oraz rozwijanie kompetencji społecznych i potrzeb w zakresie kontaktów z rówieśnikami oraz potrzeby działania na rzecz lokalnej społeczności. Nie przygotowywało jednak do pracy w zespołach ratowniczych. Treści programowe realizowane były przede wszystkim poprzez zabawę i stanowiły jednocześnie ważny element edukacji młodzieży w zakresie bezpieczeństwa powszechnego [9].

Poniższe rekomendacje zakładają możliwość zorganizowania dla młodzieży MDP szkolenia w oparciu o „Program szkolenia podstawowego strażaków ratowników OSP”.

Organizatorem szkolenia jest właściwa komenda powiatowa/miejska PSP.

Szkolenia podstawowe strażaków ratowników OSP dla osób w wieku 16 – 18 lat należy realizować w dwóch częściach:

- część I – obejmująca zajęcia teoretyczne, w których mogą uczestniczyć członkowie Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, którzy ukończyli 16 rok życia,
- część II – zajęcia praktyczne, do uczestnictwa w których wymagane jest ukończenie 17 lat.

W zależności od liczby chętnych oraz możliwości organizacyjnych szkolenie można przeprowadzać w dwojaki sposób:

1. poprzez organizację odrębnych szkoleń przeznaczonych wyłącznie dla członków MDP,
2. poprzez dołączanie członków MDP do zajęć na szkoleniach przeznaczonych dla strażaków-ratowników OSP.

W przypadku opcji drugiej można również rozważyć przygotowanie indywidualnej karty słuchacza, zawierającej wszystkie tematy i zagadnienia ze szkolenia podstawowego i umożliwienia mu ich zaliczania na różnych szkoleniach przez okres 2 lat, w przypadku zajęć teoretycznych i roku – w przypadku zajęć praktycznych.

Na zakończenie szkolenia kandydat przystępuje do egzaminu końcowego.

Osoby, które zdały egzamin otrzymują zaświadczenie o ukończeniu szkolenia podstawowego strażaków ratowników OSP, **jednak zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi, w działaniach ratowniczych mogą uczestniczyć dopiero po ukończeniu 18 roku życia.**

Również organizacja egzaminu może się odbywać na dwa sposoby – jako odrębny egzamin dla uczestników szkolenia dla MDP lub poprzez dołączanie absolwentów szkolenia do egzaminów organizowanych dla słuchaczy pełnoletnich, co pozwoliłoby na szybsze uzyskanie uprawnień do udziału w działaniach ratowniczych, bez konieczności czekania na skompletowanie grupy pełnoletnich kolegów lub organizowania egzaminu dla jednej lub dwóch osób.

Dopuszczenie zarówno do części teoretycznej, jak i praktycznej szkolenia podstawowego osób niepełnoletnich jest możliwe tylko i wyłącznie za pisemną zgodą rodziców lub opiekunów prawnych i ich pełną odpowiedzialnością.

Ostateczną decyzję o skierowaniu kandydata na szkolenia podejmuje Naczelnik danej jednostki OSP, który jest jednocześnie odpowiedzialny za przebieg procesu dydaktycznego i wychowawczego. Oceniając wiedzę merytoryczną, umiejętności, postawy oraz predyspozycje emocjonalne podejmuje decyzję o kwalifikacji uczestnika na kolejny etap szkolenia, a także w każdej chwili może zawiesić jego udział w zajęciach. Do niego należy również ostateczna decyzja o skierowaniu kandydata na egzamin końcowy po uzyskaniu pełnoletności.

Rys. 2 Szkolenia członków MDP na tle systemu szkoleń członków OSP

Udział w życiu strażnicy OSP

Dodatkową zalecaną możliwością o charakterze edukacyjnym, jest udział młodzieży od 16 roku życia w „dorosłym” życiu strażnicy OSP. Uczestniczenie w odprawach, naradach, ćwiczeniach, manewrach organizowanych przez daną OSP, umożliwi młodym ludziom realnie spojrzeć na specyfikę pracy strażaka, dyscyplinę, obciążenia wynikające z udziału w działaniach ratowniczych, a tym samym pozwoli podjąć im świadomą decyzję o wejściu w szeregi strażaków OSP lub (i) funkcjonariuszy PSP. Należy jednak podkreślić, że kwestia udziału w ćwiczeniach i manewrach wymaga regulacji prawnych i jasno określonego zakresu udziału osób nieletnich.

Ważną rolę w procesie nie tylko dydaktycznym, ale też wychowawczym odgrywają instruktorzy i opiekunowie MDP. Praca z młodzieżą wymaga szczególnych umiejętności i predyspozycji, żeby sprostać zadaniu kształtowania oczekiwanych postaw wychowanków przy jednoczesnym poszanowaniu ich indywidualności, która

wyraża się często w krytycyzmie, zachowaniach buntowniczych, silnych, często skrajnych emocjach i skłonnościach do ryzykownych zachowań [1] [7] [9]. W związku z powyższym należy zwrócić szczególną uwagę na przygotowanie merytoryczne i praktyczne opiekunów i instruktorów w aspekcie pracy z młodzieżą. Zapoznanie się z funkcjonowaniem emocjonalnym, poznawczym, społecznym młodych ludzi oraz specyfiką problemów i trudności, z którymi się zmagają może być pomocne w procesie edukacji, jak potem w podjęciu decyzji o gotowości młodego człowieka do uczestniczenia w działaniach ratowniczych [5].

Opisany proces przygotowania osób pomiędzy 16 a 18 rokiem życia do udziału w działaniach ratowniczych, pozwoliłby na przygotowanie młodego adepta do płynnego wejścia w strażacki świat i jego trudną niekiedy rzeczywistość, zapewniając zasoby ratownicze jednostkom OSP, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów prawnych.

III. Aspekty psychologiczne w pracy z młodzieżą

Czynności wykonywane podczas działań ratowniczych, a wcześniej ćwiczone podczas szkoleń, mogą nieść ze sobą ryzyko związane z utratą zdrowia, a w skrajnych przypadkach nawet życia, zarówno samego strażaka, jak i jego kolegów, a także osób poszkodowanych. W takich przypadkach odpowiedzialność spada na kierującego działaniem ratowniczym (KDR), a w sytuacji, gdyby w działaniach brała udział osoba niepełnoletnia – również na rodziców niepełnoletniego strażaka.

Również dla poszkodowanych, którzy dodatkowo ucierpieli w związku z niesioną przez strażaków pomocą może być trudne do zaakceptowania, że strażakiem jest osoba nieletnia i może być to również dodatkowym argumentem wykorzystanym w ewentualnych roszczeniach odszkodowawczych, że „pomocy udzielało dziecko”.

Działania prowadzone przez straże pożarne niejednokrotnie wymagają pełnej mobilizacji sił i środków, trudno byłoby zatem również wymagać od dowodzącego, żeby zwracał szczególną uwagę na będącą w pewnym sensie pod jego opieką osobę niepełnoletnią.

Istotnym aspektem w ustaleniu wieku, w którym możliwe jest uczestniczenie w działaniach jest również fakt, że działania ratownicze niosą ze sobą niejednokrotnie ogromne obciążenie psychiczne związane z wystawieniem na ekspozycje zdarzeń związanych ze śmiercią, cierpieniem, poważnymi obrażeniami ciała, drastycznymi obrazami oraz obcowaniem ze skrajnie silnymi emocjami poszkodowanych. Młodzi ratownicy mogą również znaleźć się w sytuacji, gdy ich życie i zdrowie jest zagrożone lub udzielają pomocy osobom z którymi są związane emocjonalnie (członkowie rodzin, znajomi, przyjaciele). Powyższe sytuacje stanowią duże obciążenie dla zawodowych strażaków, którzy niejednokrotnie ponoszą konsekwencje psychologiczne uczestniczenia w zdarzeniach traumatycznych. W związku z tym należy założyć, że młodzi ludzie również mogą mieć trudność w poradzeniu sobie z emocjami związanymi z doświadczaniem traumy. Brak dojrzałości emocjonalnej do poradzenia sobie z tak silnym stresem, może negatywnie wpłynąć na ich dalsze życie i zdrowie psychiczne. Na ten fakt warto szczególnie zwrócić uwagę, ze względu na badania prowadzone na młodzieży, które pokazują, że w ostatnich latach zdrowie fizyczne młodych ludzi uległo znacznej poprawie, natomiast psychiczne z roku na rok ulega pogorszeniu. Depresja, zaburzenia lękowe, samookaleczenia, zachowania suicydalne to problemy z którymi

zmagają się młodzi ludzie. Według Światowej Organizacji Zdrowia około 20% dzieci i młodzieży na świecie doświadcza problemów natury psychicznej. Według analiz Najwyższej Izby Kontroli opublikowanych w raporcie z kontroli dostępności leczenia psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży w latach 2017-2019, około 9 proc. dzieci i młodzieży wykazuje zaburzenia psychiczne w stopniu wymagającym pomocy profesjonalnej, co oznacza, że pomocy systemu leczenia psychiatrycznego i psychologicznego wymaga około 630 000 dzieci i młodzieży poniżej 18. roku życia.

W związku z powyższym opracowane w Komendzie Głównej PSP w 2020 r. „Rekomendacje do procesu przygotowania osób w wieku 16-18 lat do udziału w działaniach ratowniczo- gaśniczych w ramach działalności Ochotniczych Straży Pożarnych RP”, umożliwi młodocianym za pisemną zgodą rodziców, rozpoczęcie procesu szkolenia przygotowującego do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, jednak biorąc pod uwagę regulacje prawne oraz aspekty psychologiczne funkcjonowania młodych ludzi, podtrzymuje kryterium wiekowe 18-65 lat dla członków OSP dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych [5].

Podjmując decyzję o daniu możliwości młodemu człowiekowi do rozpoczęcia procesu kształcenia, a później po uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu, uczestniczenia w działaniach ratowniczych, nie mając możliwości oparcia się na badaniach lekarskich i psychologicznych, warto zachować szczególną ostrożność. Nigdy nie wiemy, czy kandydaci na strażaków-ochotników, nie są w grupie ryzyka. Pomocne tu jest danie sobie odpowiedniej ilości czasu, aby poobserwować zachowania i reakcje młodego człowieka. Uczestnictwo w szkoleniu podstawowym może być niewystarczające, żeby uznać gotowość nastolatka do uczestniczenia w akcjach ratowniczych. Warto zaznaczyć, że kandydaci do szkół pożarniczych oraz do służby w PSP przechodzą w ramach komisji lekarskich, badania lekarskie oraz psychologiczne, które decydują o przyjęciu do służby. W czasie przeszkolenia, a potem w czasie pełnienia służby mają dostęp do pomocy psychologicznej i psychoedukacji w ramach Systemu Pomocy Psychologicznej w Państwowej Straży Pożarnej (SPP w PSP). Dostęp do takiej formy wsparcia i pomocy psychologicznej jest ograniczony dla strażaków OSP [5]

Reasumując, wydaje się zasadne podtrzymanie kryterium wiekowego w przedziale 18-65 lat dla członków Ochotniczych Straży Pożarnych dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych. Natomiast rekomendowane jest rozpoczęcie procesu organizowania dwuetapowych szkoleń (teoretycznych i praktycznych)

przygotowujących do udziału w działaniach ratowniczo-gaśniczych dla członków MDP w wieku 16-18 lat.

Literatura:

1. Anderson R. Dartington A. „Przetrwać dojrzewanie. Zaburzenia okresu dorastania z perspektywy klinicznej. Oficyna Ingenium 2012 r.
2. Bubak M. „Rola Ochotniczych Straży Pożarnych w budowie bezpieczeństwa lokalnego” Studia de Securitate 8 (2018)
3. K. Sz wajca, P. Kasprzak, M. Serafin, T. Wojciechowski: „Rola pracowników oświaty w promocji zdrowia psychicznego i w zapobieganiu autodestrukcyjnym młodzieży”. Poradnik dla nauczycieli. 2019 r.
4. K. Sz wajca, M. Kansy, P. Kasprzak, K. Markiewicz, M. Sz wajca: „Rola rodzin i osób bliskich w promocji zdrowia psychicznego i w zapobieganiu autodestrukcyjnym młodzieży. Poradnik dla rodziców. 2019 r.
5. Rekomendacje do procesu przygotowania osób w wieku 16-18 lat, do udziału w działaniach ratowniczych w ramach działalności Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Biuro Szkolenia KG PSP 2020 r.
6. Zasady organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych. Biuro Szkolenia KG PSP 2015r.
7. Waddell M. „O nastolatkach. Opowieści o światach wewnętrznych. Oficyna Ingenium 2019 r.
8. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ochotnicze Straże Pożarne. <https://www.gov.pl/web/mswia/ochotnicze-straze-pozarne>.
9. Załącznik do uchwały Nr 160/28/2006 Prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP z dnia 11 kwietnia 2006 r. Wzorcowe programy szkolenia młodzieżowych drużyn pożarniczych (Kandydatów. Członków. Dowódców).Wzorcowa dokumentacja kursów młodzieżowych drużyn pożarniczych.